KLEINE SPEURMAATJES

De geheime natuurclub

Het raadsel van de vier tekens

Een avontuur om te lezen én buiten te beleven

Samen op pad | 5-8 jaar

EEN BOEK OM MEE OP PAD TE GAAN

Het avontuur begint bij jou

Een park, een stukje bos of de schooltuin kan zomaar een wereld vol raadsels worden. In dit boek gaan Finn, Noor en Bo met jullie mee. Lees hun verhaal en ga samen op onderzoek. Wat zie je? Wat denk je? Hoe kun je dat controleren? Ook iets nog niet weten hoort erbij.

Finn Vos

Finn heeft grote plannen en stelt graag vragen. Soms gaat hij zo snel dat hij iets bijzonders mist.

Noor Konijn

Noor kijkt rustig. Zij ziet de kleine dingen en helpt iedereen een plek in de club te vinden.

Uil Bo

Bo luistert naar alle ideeën. Hij weet dat een goede vraag soms waardevoller is dan een snel antwoord.

INHOUD

Vier tekens, één avontuur

4 **Voor de grote ontdekkers**
Handig om vooraf te weten

5 **Een geheim tussen de bomen**
Het verhaal begint

6 **Het eerste teken**
Een plek vol geluiden

7 **Mijn ontdekkingskaart**
Jouw werkpagina voor de vier buitenmissies

9 **Het tweede teken**
Kijken als een plantendetective

11 **Het oude plantenschrift**
Vroeger, nu en goed onderzoeken

13 **Het derde teken**
Niemand leeft helemaal alleen

15 **Het vierde teken**
Iedere stem hoort erbij

17 **De kaart wordt compleet**
Het verhaal eindigt, jullie ontdekking gaat verder

18 **Jouw natuurdagboek**
Teken, onthoud en kijk nog eens

19 **Vier seizoenen**
Ook leuk bij een volgend bezoek

20 **Rechten voor ieder kind**
Samen praten over echte situaties

21 **Met een groep op pad**
Extra hulp voor de leerkracht

23 **Hulp bij de raadsels**
Geen toets: samen leren kijken

24 **Bronnen en boekgegevens**
Voor volwassenen

VOOR DE GROTE ONTDEKKERS

Een klein beetje voorbereiding

Voor kinderen van 5 tot 8 jaar, samen met een volwassene. Je hoeft geen natuurexpert te zijn. Lees het beginverhaal. Lees bij iedere stop eerst het hoofdstuk en doe daarna de buitenmissie. Bewaar de extra verhalen voor thuis.

Dit nemen jullie mee

- Dit boek, een potlood en een stevige onderlegger.
- Passende kleding, stevige schoenen en drinkwater.
- Eventueel een loep; zonder loep lukt het ook.
- Voor een groep: een afgesproken ontmoetingsplek en voldoende begeleiders volgens de afspraken van school of opvang.

Kies jullie plek

Kies een korte, overzichtelijke lus in een park, bos of schooltuin, met vier rustige stopplekken: een luisterplek, een plek met planten, een plek met verschillende levende dingen en een toegankelijke plek om samen te kiezen. Bekijk de route vooraf op bereikbaarheid en risico's. De afstand is minder belangrijk dan de ontdekkingen; alle missies mogen ook rond één bankje.

Zo blijven we fijne gasten

- We blijven bij elkaar en binnen de afgesproken grenzen.
- We kijken naar planten, bessen en paddenstoelen; we proeven niets en smeren niets op onze huid. Onbekende planten raken we niet aan.
- We laten dieren met rust, blijven uit nesten en laten planten heel. We volgen de regels van het terrein.
- We blijven uit de buurt van verkeer, steile randen en water. De volwassene kiest de veilige plekken.
- Iedereen mag praten, aanwijzen, tekenen of een beurt overslaan. We luisteren zonder uit te lachen.
- Na afloop wassen we onze handen. Controleer na een bezoek aan groen ook op teken.

Reken op ongeveer 60 minuten, inclusief begin en slot. Voor 45 minuten kies je per missie één opdracht; voor 75 minuten neem je meer tijd om te tekenen en vertellen. Bij onweer, storm of een onveilige route ga je niet op pad. Binnen kun je met de tekeningen luisteren, vergelijken en het samenspel doen; het buitenonderzoek bewaar je dan voor later.

LEES SAMEN

Een geheim tussen de bomen

Finn Vos vond de envelop onder zijn eigen zitkussen. Niet in een hol en niet tussen de planten: gewoon op de picknickbank. Op de voorkant stond: Voor wie goed kan ontdekken. ‘Dat zijn wij!’ riep Noor Konijn. Uil Bo streek naast hen neer. ‘Misschien. Maar ontdekken begint met nieuwsgierig zijn.’ In de envelop zat een kaart met vier lege rondjes. Daaronder stond een raadsel: Zoek het oor dat niets zegt. Vind de vorm die geen tweeling nodig heeft. Ontdek de draad die je niet kunt vasthouden. Geef ruimte aan een stem die nog niet klonk. ‘En dan?’ vroeg Finn. Bo draaide de kaart om. Vier tekens openen samen de geheime natuurclub. Het wachtwoord bestaat uit wat jullie onderweg leren. Noor keek om zich heen. Er was geen pijl, geen vast pad en zelfs geen kruis op de kaart. ‘Dan kan ons avontuur hier beginnen.’ Dat was precies de bedoeling. Want een natuurclub heeft geen verre reis nodig. Alleen een veilige buitenplek, aandacht en iemand om samen mee te ontdekken.

HOOFDSTUK 1

Het oor dat niets zegt

‘Het eerste teken is vast een reusachtig oor,’ zei Finn. Hij keek achter een bank. Noor tuurde omhoog. Uil Bo wees nergens heen. ‘Wat gebeurt er als we zelf even niets zeggen?’ Finn wilde antwoorden, maar deed zijn mond weer dicht. Eerst hoorde hij zijn jas ritselen. Daarna een tikje, ergens verderop. Noor hoorde iets zoemen. Of was het de wind? Bo liet hen rustig luisteren. ‘Ik hoor niet hetzelfde als jij,’ fluisterde Noor. ‘Dat hoeft ook niet,’ zei Bo. Finn draaide zijn hoofd. Een geluid leek dichtbij, een ander kwam van heel ver. Ze hoefden niet te weten wie elk geluid maakte. Het luisteren zelf veranderde de plek. Die leek opeens veel groter. Noor tekende een oor in het eerste rondje van de kaart. Daaronder verscheen in hun verbeelding één woord: AANDACHT. ‘Ik dacht dat wij stil waren,’ zei Finn. ‘Maar om ons heen ging alles gewoon door.’ Bo knikte. ‘Het eerste teken vind je wanneer je ruimte maakt om iets op te merken.’ Nu was de eerste ronde gevuld. Nog drie te gaan.

WERKPAGINA VOOR BUITEN

Mijn ontdekkingskaart

In het verhaal vinden Finn, Noor en Bo een kaart met vier lege rondjes. Dit is jouw eigen kaart. Neem deze pagina mee naar buiten, of print haar apart uit.

Zo gebruik je de kaart

Doe een buitenmissie. Teken daarna het gevonden teken in het rondje met hetzelfde nummer. Bij elke opdracht staat welk teken je tekent. Na vier opdrachten is jouw ontdekkingskaart compleet.

Deze kaart is van:

Buitenmissie 1

Buitenmissie 2

Buitenmissie 3

Buitenmissie 4

Laat de rondjes nu nog leeg. Begin op de volgende pagina met buitenmissie 1.

BUITENMISSIE 1

Maak samen een geluidskaart

6–8 minuten | Kijk, luister en probeer samen

- Kies met de volwassene een veilige plek. Blijf bij elkaar en luister een halve minuut. Houd je ogen open of kijk naar één rustig punt.
- Wijs om de beurt aan uit welke richting een geluid kwam. Je mag een geluid nadoen, beschrijven of aanwijzen.
- Teken een oor in het eerste rondje van je ontdekkingskaart op pagina 7. Kies samen één geluid dat jullie willen onthouden.

Voor kleine speurders

Luister tien tellen. Wat hoor je? Wijs aan of doe het geluid na. Goed luisteren is aandacht geven. De volwassene kan tekenen wat jij aanwijst.

Nog een stapje verder

Zoek een geluid van dichtbij en een geluid van verder weg. Hoe merkte je het verschil? Je hoeft de maker niet te raden.

Teken jezelf als stip in het midden. Zet om je heen tekens voor drie geluiden. Schrijf of vertel erbij: dichtbij, ver weg of weet ik niet.

Praat samen: Welk geluid had jij misschien gemist als we waren blijven praten?

HOOFDSTUK 2

Een vorm zonder tweeling

Noor vond een blad op de grond. ‘Deze heeft punten. Misschien is het een kroon.’ Finn keek naar een plant langs de rand van hun veilige plek. ‘En die vorm lijkt op een lepel!’ Ze wilden meteen weten hoe alles heette. Uil Bo schudde zacht zijn veren. ‘Een naam is handig. Maar eerst mogen jullie goed kijken.’ Noor liet het losse blad liggen en boog eroverheen. Er liepen dunne lijntjes doorheen. Sommige gingen bijna recht, andere bogen af. Finn ontdekte dat twee bladeren van dezelfde plant niet precies hetzelfde waren. Eén had een klein gaatje. Noor trok een verbaasd gezicht. ‘Dus hetzelfde zijn hoeft niet om erbij te horen?’ ‘Bij mensen hoeft dat ook niet,’ zei Bo. ‘Ieder mens heeft rechten, ook wanneer mensen van elkaar verschillen.’ Ze bekeken verder zonder iets los te trekken. Het tweede teken werd een blad met twee verschillende helften. Daaronder schreven ze: VERSCHIL. ‘We hebben geen tweeling gevonden,’ zei Finn. ‘Wel heel veel vormen.’ Op de kaart lagen nu een oor en een blad naast elkaar. Het raadsel begon een verhaal te worden.

BUITENMISSIE 2

Word een vormendetective

8–10 minuten | Kijk, luister en probeer samen

- Bekijk vanaf het pad of de afgesproken plek een blad of plant. Laat alles zitten of liggen. Let op de omtrek en de lijntjes.
- Zoek iets met een andere vorm: rond, lang, gekarteld of een vorm die je zelf beschrijft. Vergelijk zonder planten te verplaatsen.
- Teken een blad in het tweede rondje van je ontdekkingskaart op pagina 7. Vertel één verschil dat jullie zagen.

Voor kleine speurders

Kijk naar twee bladeren. Wijs aan: dit blad is rond, dat blad is lang. Dat is een verschil: ze zien er anders uit. Laat beide bladeren liggen of zitten.

Nog een stapje verder

Denk je dat twee bladeren gelijk zijn? Kijk opnieuw en vergelijk. Wat zie je echt? Raak onbekende planten niet aan.

Teken twee gevonden vormen naast elkaar. Omcirkel het verschil dat jou het meest opviel. Een plantennaam is niet nodig.

Praat samen: Hoe kunnen we iemand laten meedoen die anders kijkt, praat of beweegt dan wij?

EXTRA VERHAAL - SAMEN LEZEN

Bo's boek vol plantenvragen

Noor wijst naar een blad. 'Zou hier een geneesmiddel in zitten?'
Bo klapt zijn oude boek open. 'Mensen gebruiken al heel lang planten als ze ziek zijn. Daardoor zijn er veel verhalen en vragen over planten bewaard. Onderzoekers bestuderen welke stoffen erin zitten en wat die doen.'
Finn bladert voorzichtig. 'Hier staat een wilg!'
'Over wilgenbast is inderdaad onderzoek gedaan,' zegt Bo. 'Maar een boom buiten is geen kant-en-klaar medicijn. Een middel moet zorgvuldig worden onderzocht en gemaakt. Wat voor de ene persoon geschikt is, kan voor een ander onveilig zijn.'
'Dus oud betekent niet vanzelf bewezen?' vraagt Noor.
'Precies. En natuurlijk betekent niet vanzelf veilig. Ook planten kunnen je ziek maken.'
Finn stopt zijn vergrootglas in zijn zak. 'Dan worden wij vandaag vragenverzamelaars.'
Ze laten het blad aan de plant zitten. Noor tekent de rand. Finn telt de zichtbare nerven. Bij hun tekening zetten ze een groot vraagteken.
Bo knikt. 'Goed onderzoek begint niet met proeven. Het begint met aandachtig kijken en durven zeggen: dat weet ik nog niet.'

KIJKMISSIE

Twee planten, twee verhalen

Zoek samen twee planten die je vanaf het pad goed kunt bekijken. Laat alles staan. Je hoeft de naam niet te weten om een goede waarnemer te zijn.

Plant één: teken wat je echt ziet.

Plant twee: wat ziet er anders uit?

Ik zag dit verschil:

Medicinale planten zijn planten die voor geneeskundig gebruik worden toegepast of onderzocht. Traditioneel gebruik en bewezen werkzaamheid zijn verschillende zaken. Deze passage gaat over plantengeschiedenis en onderzoek, niet over behandeling. Geef geen bereidingswijzen of doseringen en laat kinderen geen planten proeven. Gebruik de illustraties niet om soorten te herkennen. Wilgenbast is uitsluitend een historisch en wetenschappelijk voorbeeld; het verhaal adviseert geen gebruik.

HOOFDSTUK 3

De onzichtbare draad

‘De derde opdracht is onmogelijk,’ vond Finn. ‘Een draad die je niet kunt vasthouden?’ Noor keek naar een boom. Onder de takken lag een donkere plek. Even verderop was het lichter. ‘Die boom verandert waar de schaduw valt.’ Bo glimlachte. ‘Daar heb je een verbinding gevonden.’ Finn keek opnieuw. Een vogel vloog voorbij. Misschien gebruikte die wel een boom om op te rusten. Hij wist het niet zeker. ‘Zullen we zeggen: dat zou kunnen?’ vroeg hij. ‘Dat is een goede ontdekzin,’ zei Bo. Ze vergeleken hun idee met wat ze echt zagen. Ze keken alleen hoe dingen op hun plek samenhingen. Een plant stond in de aarde. Een tak bewoog in de wind. Hun eigen voeten bleven op de afgesproken route, zodat de plek ernaast rustig bleef. Noor tekende twee rondjes met een lijn ertussen. Het derde woord was VERBINDING. ‘We zijn zelf ook ergens mee verbonden,’ zei ze. ‘Met de lucht, met deze plek, met elkaar.’ ‘En niet alles hoeft vandaag een antwoord te krijgen,’ zei Bo. Finn vond dat prettig. Een natuurclub mocht dus ook goede vragen verzamelen.

BUITENMISSIE 3

Zoek wat bij elkaar hoort

7–10 minuten | Kijk, luister en probeer samen

- Kies iets dat je kunt zien: bijvoorbeeld een boom, een plant, de grond of een schaduw. Blijf op de veilige afgesproken plek.
- Zoek samen een zichtbare verbinding. Wat raakt elkaar, beweegt samen of verandert door iets anders? Vertel wat je echt ziet en wat je alleen vermoedt.
- Teken twee rondjes met een lijn ertussen in het derde rondje van je ontdekkingskaart op pagina 7. Laat de plek achter zoals je haar vond.

Voor kleine speurders

Kijk naar een boom en zijn schaduw. Wijs de boom aan. Wijs de schaduw aan. De boom houdt licht tegen: daarom zie je daar schaduw. Dat noemen we een verbinding.

Nog een stapje verder

Wat zie je echt? Bijvoorbeeld: de tak beweegt. Wat denk je? Bijvoorbeeld: misschien waait het. Kijk nog eens. Klopt je idee?

Teken twee dingen die verbonden zijn. Trek een lijn ertussen. Zet een oogje bij wat je zag en een vraagteken bij wat je nog wilt weten.

Praat samen: Wat zagen we echt? Wat denken we? Hoe kunnen we dat nog eens vergelijken?

HOOFDSTUK 4

De stem die nog niet klonk

Er was nog één leeg rondje. Finn wist al waar ze daarna heen moesten. ‘Daarheen! Dat is de spannendste kant.’ Hij zette een stap, maar Noor bleef staan. ‘Ik wil liever nog even hier kijken.’ Finn zuchtte. Twee plannen pasten niet op hetzelfde moment. Uil Bo ging tussen hen zitten. ‘Wie heeft zijn idee nog niet kunnen vertellen?’ Finn keek naar hun gezelschap. Misschien was er iemand die weinig had gezegd. Misschien wilde iemand liever wijzen dan praten. Ze maakten een kleine ideeënronde. Niemand hoefde hard te praten. Iedereen kreeg tijd. Daarna controleerden ze samen welke keuzes veilig en haalbaar waren. Een spannend idee waarvoor iemand niet mee kon, moest anders. Ze kozen een korte gezamenlijke ontdekronde en een rustige terugweg. Noor tekende een praatwolkje in het laatste rondje. Het woord was STEM. ‘Luisteren betekent dus niet dat ieder idee altijd kan,’ zei Finn. ‘Maar wel dat je ieder mens serieus neemt,’ antwoordde Bo. Finn bekeek de vier tekens. Aandacht. Verschil. Verbinding. Stem. De geheime natuurclub was bijna open. Alleen het wachtwoord ontbrak nog.

BUITENMISSIE 4

Kies een route waarop iedereen mee kan

6–8 minuten | Kijk, luister en probeer samen

- De volwassene geeft twee veilige, haalbare keuzes: bijvoorbeeld nog even kijken vanaf deze plek of samen een klein stukje verdergaan.
- Iedereen krijgt een beurt om te kiezen of iets aan te wijzen. Wie wil, mag passen. Vraag ook wat iemand nodig heeft om mee te kunnen.
- Kies samen. De volwassene bewaakt veiligheid en toegankelijkheid. Teken daarna een praatwolkje in het vierde rondje van je ontdekkingskaart op pagina 7.

Voor kleine speurders

De volwassene wijst twee veilige keuzes aan. Jij mag zeggen of aanwijzen wat je wilt. Dat is jouw stem. De volwassene luistert en legt uit wat kan. Je mag ook passen.

Nog een stapje verder

Zijn de wensen verschillend? Bedenk een aanpassing waardoor iedereen kan meedoen, zonder iemand te dwingen of alleen achter te laten.

Teken jullie keuze en één aanpassing die hielp om samen op ontdekking te gaan. Maak het vierde teken af.

Praat samen: Hoe lieten we merken dat een rustig of anders verteld idee ook meetelt?

HET SLOT VAN JULLIE AVONTUUR

De kaart wordt compleet

Finn hield de kaart omhoog. Vier rondjes waren gevuld, maar nergens sprong een deurtje open. ‘Misschien moeten we harder zoeken,’ zei hij. Noor schudde haar hoofd. Ze wees naar het oor. ‘We hebben geluisterd.’ Naar het blad. ‘We hebben verschillen ontdekt.’ Naar de verbonden rondjes. ‘We hebben gezien dat dingen samenhangen.’ En naar het praatwolkje. ‘We hebben elkaar laten meedoen.’ Bo tikte zacht op de achterkant van de kaart. Het wachtwoord bestaat uit wat jullie onderweg leren. Finn grijnsde. ‘Samen ontdekken!’ Nu snapten ze het. De natuurclub was geen verborgen huisje. Het was iets wat ze samen deden. Er hoefde geen dier te verschijnen en geen zeldzame plant gevonden te worden. Ze hadden aandacht gegeven aan een gewone plek. Noor stopte de kaart in hun tas. Er bleef niets van hun avontuur buiten achter. Alleen hun vragen gingen mee. ‘Volgende keer kijken we opnieuw,’ zei ze. ‘Dezelfde plek heeft vast nog een ander verhaal.’

BEWAAR JE ONTDEKKING

Wat wil jij niet vergeten?

Teken jullie plek of één klein ding dat je eerst niet zag. Vertel: dit zag ik, dit denk ik en dit wil ik nog onderzoeken.

Mijn kaart van vandaag

Hoe kan ik mijn vraag onderzoeken?

Je mag vertellen in plaats van schrijven. Iemand anders mag jouw woorden voor je opschrijven.

HETZELFDE PAD, EEN ANDER AVONTUUR

Vier seizoenen om te ontdekken

Lente

Zoek vanaf het pad naar knoppen, jonge bladeren en bloesem. Teken één tak en kijk bij een volgend bezoek wat er veranderde. Blijf uit de buurt van nesten.

Zomer

Vergelijk een lichte en een schaduwrijke plek. Waar zie je beweging? Plan bij warmte een kortere route en een drinkpauze.

Herfst

Zoek verschillen tussen bladeren die nog hangen en bladeren op de grond. Bekijk paddenstoelen op afstand: niet aanraken of proeven. Kijk na harde wind ook naar loshangende takken en kies zo nodig een andere plek.

Winter

Onderzoek silhouetten van kale en groene bomen. Luister op dezelfde plek als in een ander seizoen. Maak de tocht kort als het koud of glad is; een winterexcursie hoeft niet lang te duren.

Onze vraag voor een volgend bezoek

Buiten verandert er steeds iets. Je hoeft niet alles te weten: samen goed kijken is al een begin.

EVEN NAPRATEN

Een stem voor ieder kind

'We kiezen het volgende avontuur,' zegt Finn. 'Ik kan het hardst roepen!'
Noor schudt haar hoofd. 'Maar dan horen we de stille stemmen niet.'
Bo legt drie tekeningen neer: een boom, een grasveld en een bankje. 'Bij mensen heeft ieder kind rechten. Niet alleen het kind dat het snelst rent of het luidst praat. Kinderen mogen hun mening geven over dingen die hen aangaan. Volwassenen moeten daar serieus naar luisteren.'
'Dus iedereen beslist altijd alles zelf?' vraagt Finn.
'Nee,' zegt Bo. 'Volwassenen zorgen ook voor veiligheid. Ze vertellen wat kan en leggen hun keuze uit.'
Noor bedenkt een plan. Ieder kind mag vertellen, wijzen of een tekening maken. Daarna zoekt de groep een keuze waarbij iedereen mee kan doen.
'En als iemand vandaag boos is?' vraagt Finn.
'Dan heeft dat kind nog steeds dezelfde rechten,' zegt Bo. 'Rechten hoef je niet te verdienen.'

Praat er samen over

Bied twee of drie veilige, toegankelijke slotactiviteiten aan. Geef ieder kind ruimte om een voorkeur en een reden te delen; overslaan mag. Zoek samen een uitvoerbare keuze. Vertel als volwassene welke wensen zijn meegenomen en waarom een wens soms niet kan. Zorg dat ook kinderen met een andere voorkeur volwaardig blijven meedoen.

Hoe kan iedereen meedoen?

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens geldt als gemeenschappelijke verklaring over de waardigheid en rechten van alle mensen. Het VN-Kinderrechtenverdrag is een apart verdrag met rechten voor kinderen. Artikel 12 gaat over de mening van het kind: die moet passend gewicht krijgen, rekening houdend met leeftijd en rijpheid. Inspraak is meer dan stemmen tellen. De dieren zijn verhaalfiguren die menselijke situaties bespreken; het boek kent hun geen mensenrechten toe.

MET EEN GROEP OP PAD

Een buitenles die ruimte geeft

Een buitenles met vier doelen: aandachtig waarnemen, verschillen beschrijven, verbanden verkennen en elkaars stem serieus nemen. De tekeningen begeleiden het verhaal; het zijn geen zoekkaarten voor het herkennen van veilige of eetbare soorten. De voorleestijd van elk hoofdstuk zit in de stoptijd. Gebruik de extra verhalen en verdiepingspagina's vooraf of achteraf.

Voor vertrek

- Loop de route vooraf. Controleer ondergrond, rustplekken, verkeer, water, toiletten en toegankelijkheid.
- Volg het uitstapjesbeleid van school of opvang. Stem begeleiding, medische afspraken en bereikbaarheid vooraf af via de gebruikelijke kanalen.
- Lees de vier missies en kies per stop één kernopdracht. Houd de verdiepingsvragen achter de hand.
- Laat kinderen vooraf oefenen met twintig tellen stil luisteren en met de vraag: 'Wat zie je echt, en wat denk je?'
- Spreek één duidelijk verzamelsignaal af. Laat kinderen het signaleren en terugkomen oefenen.
- Gebruik geen namen, foto's of contactgegevens van kinderen voor een openbaar verslag. Het boek vraagt daar niet om.

Kleine rollen, samen ontdekken

- Kijker: wijst iets bijzonders aan zonder het los te maken.
- Luisteraar: helpt een rustig luistermoment beginnen.
- Vragensteller: bewaart een 'Hoe zou dat komen?'-vraag.
- Verhalenbewaarder: tekent of vertelt een ontdekking. Rollen zijn vrijwillig en kunnen wisselen; de volwassene blijft verantwoordelijk voor veiligheid.

EEN MOGELIJKE INDELING

Tijd om te kijken en te luisteren

8 min Vertrek - Lees het beginverhaal, bespreek grenzen en laat iedereen een rol kiezen.

8 min Missie 1 — Luisteren - Luister stil en verzamel verschillende geluiden. Deel één ontdekking per kind.

10 min Missie 2 — Planten bekijken - Vergelijk vormen zonder te plukken. Schets één waarneming en één vraag.

10 min Missie 3 — Samenhang - Zoek mogelijke verbanden tussen plant, dier en plek. Zeg erbij wat gezien is en wat een vermoeden is.

10 min Missie 4 — Inspraak - Laat alle kinderen een voorkeur geven en kies samen een haalbare laatste ontdekking.

14 min Terug en afronden - Loop terug, was handen en maak samen de terugblik. Bewaar een vraag voor een volgende excursie.

Iedereen kan meedoen

- Laat een antwoord ook aanwijzen, tekenen, uitbeelden of aan een maatje vertellen. Voorlezen is genoeg; zelfstandig lezen hoeft niet.
- Kies de route vanuit het kind dat de meeste toegankelijkheid nodig heeft. Een kleine groene plek kan dezelfde vier missies bieden.
- Bied bij veel prikkels een rustige randplek met een begeleider. Ogen sluiten bij luisteren is nooit verplicht.
- Gebruik voor geluiden ook trillingen en zichtbare bewegingen. Geef bij weinig zicht mondelinge beschrijvingen; tastopdrachten alleen met vooraf door de begeleider gekozen veilige materialen.
- Maak geen wedstrijd van aantallen, snelheid of kennis. Een kind dat één ding aandachtig onderzoekt, doet volledig mee.

Terug in de klas

- Wat zag of hoorde je echt? Wat dacht je erbij?
- Hoe kunnen we onze uitleg controleren? Mag ons idee veranderen?
- Wanneer hielp iemand jou om mee te doen?
- Welke verschillende meningen hoorden we? Hoe namen we die mee in onze keuze?
- Wat zou jij op dezelfde plek in een ander seizoen willen onderzoeken?

VOOR VOLWASSENEN

Goed kijken kent veel antwoorden

Dit boek is geen toets. Bij de buitenmissies gaat het om ontdekken, vergelijken en samen verwoorden. Een andere waarneming is niet automatisch een fout antwoord.

Teken 1 — Luisteren

Er is geen vast aantal goede geluiden. Wind, stemmen en verkeer mogen meetellen. Een geluid zonder bekende bron blijft een mooie vraag. Vraag: 'Waaraan hoorde je dat?'

Teken 2 — Planten bekijken

Vergelijk bijvoorbeeld rond en lang, gladde en gekartelde randen, licht en donker. Een onbekende naam is geen fout. Laat het kind aanwijzen waarop de beschrijving is gebaseerd.

Teken 3 — Samenhang

Een insect op een bloem is een waarneming. 'Het zoekt nectar' is een mogelijke verklaring. Wat zou je nog moeten zien of opzoeken om die te controleren? Niet elk dier op een plant bestuift die plant. Een uitleg mag veranderen.

Teken 4 — Inspraak

Het doel is dat elke stem ruimte krijgt en serieus wordt meegenomen. Een meerderheid maakt een onveilige of ontoegankelijke keuze niet geschikt. Bespreek hoe je een plan kunt aanpassen zodat iedereen mee kan doen.

VOOR VOLWASSENEN

Zo is dit boek samengesteld

De geheime natuurclub - Het raadsel van de vier tekens. Herziene proefeditie 2, 29 oktober 2026. Samengesteld voor Kleine Speurmaatjes. Dit is een redactioneel concept; nog geen verkoopeditie of erkende lesmethode.

Het verhaal en de opdrachten zijn nieuw gemaakt voor deze uitgave. Illustraties zijn met AI gemaakt en visueel nagekeken. Ze verbeelden een fantasiewereld en zijn geen gids om planten veilig op naam te brengen. Een volwassen begeleider kiest de plek en past activiteiten aan de groep aan.

Inhoudelijke bronnen

Verenigde Naties — Universal Declaration of Human Rights - Gelijke menselijke waardigheid en rechten; vooral artikelen 1 en 2. In het boek in eigen woorden weergegeven.

https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights/

UNICEF Nederland — Artikel 12: Luisteren naar de mening van kinderen - Kinderen mogen hun mening geven over zaken die hen aangaan; volwassenen nemen die mening serieus.

https://www.unicef.nl/wie-we-zijn/kinderrechten/art-12-luisteren-naar-de-mening-van-kinderen

UNICEF België — Verdrag inzake de Rechten van het Kind - Onderscheid tussen de UVRM en het Kinderrechtenverdrag; nuance van artikel 12, leeftijd en rijpheid.

https://unicef.be/sites/default/files/2026-04/Kinderrechtenverdrag.pdf

IVN Natuureducatie — Lespakketten over de natuur - Context voor samen buiten leren en natuur ontdekken. De verhaallijn en opdrachten van dit boek zijn oorspronkelijk geschreven en niet uit een IVN-lespakket overgenomen.

https://www.ivn.nl/leren-over-natuur/anderen-leren/lespakketten/

NCCIH — Natural Doesn't Necessarily Mean Safer, or Better - De uitleg dat een natuurlijke herkomst niet automatisch veiligheid of een betere werking betekent.

https://www.nccih.nih.gov/health/know-science/natural-doesnt-mean-better

European Medicines Agency — Salicis cortex - Wilgenbast als voorbeeld van onderzochte plantaardige geneesmiddelen en het onderscheid tussen soorten bewijs; geen gebruiksadvies voor kinderen.

https://www.ema.europa.eu/en/medicines/herbal/salicis-cortex

RIVM — Tekenbeten en lyme - Praktische herinnering aan controleren op teken na een bezoek aan groen. Bij een tekenbeet volgt de begeleider de actuele RIVM-instructies.

https://www.rivm.nl/tekenbeten-en-lyme

Voor een definitieve verkoopeditie volgen nog een natuur-/onderwijsinhoudelijke beoordeling en een gebruiksproef met ouders of leerkrachten. Er wordt geen leerwinst of genezende werking beloofd.

Vier tekens. Een geheime club. Een wereld die vlakbij begint.

Finn, Noor en Bo vinden een raadselachtige kaart. Maar de tekens worden pas duidelijk als ze echt leren kijken, luisteren en samenwerken. Gaan jullie mee?

Lees samen. Ga naar buiten. Ontdek jouw verhaal.

KLEINE SPEURMAATJES

Natuuravonturen voor nieuwsgierige kinderen

Gebruiksproef voor begeleiders

BIJLAGE A - PROEFEDITIE 29 OKTOBER 2026
Dit boek is een redactioneel concept, geen definitief vrijgegeven verkoopeditie of erkende lesmethode. De oorspronkelijke 25 boekpagina's blijven genummerd zoals ze waren. Deze bijlagen horen bij de proef, niet bij de vier kindmissies.

Vooraf - vrijwillig en zonder kosten

Gebruik bestaande gezinnen en een bekende, door een volwassene vooraf gecontroleerde veilige buitenplek. Vraag vrijwillige toestemming van ouder/begeleider; het kind mag altijd stoppen. Benader niemand namens de uitgever zonder afspraak. Geen betaling, boekbestelling, nieuwe materialen of openbare foto's nodig. Print alleen met beschikbare middelen zonder extra kosten; anders blijft de printcontrole open.

Beproef de begeleiding bij zowel 5-6 als 7-8 jaar, bij voorkeur met ten minste een gezin per leeftijdsband. Dit is een praktische eerste controle, geen representatieve studie of bewijs van leerwinst. Voor klasgebruik is een aparte kleine groepsproef onder schoolafspraken nodig; stel die vrijgave anders uit.

Zo doorloop je de proef

1. Lees voorbereiding op pagina 4 en het beginverhaal. Laat de deelnemer de ontdekkingskaart op pagina 7 vinden.
2. Doorloop de vier kernmissies op pagina 8, 10, 14 en 16, na voorlezen, in eigen tempo. Extra plantenschrift en kijkmissie op pagina 11-12 zijn verdieping; beoordeel deze afzonderlijk.
3. Noteer de echte duur inclusief voorlezen, lopen, tekenen en beurtwisseling. De planning van ongeveer 60 minuten is indicatief.
4. Vraag wat duidelijk of verwarrend was. Laat het kind vertellen, wijzen of tekenen; geef geen toets en oefen geen druk uit.

Wat moet je waarnemen?

Begrip van opdracht en kaart; hoeveel hulp na voorlezen nodig is; bruikbaarheid van rondjes/tekenvakken; leeftijdsverschillen; alternatieven voor praten/schrijven; rust en toegankelijkheid; leesbaarheid en contrast op A4. Print zo mogelijk pagina 7, een missie en pagina 18. Noteer kleur/grijswaarden en afdrukinstelling.

Stoppen en beslissen

Stop bij ongemak, onveiligheid of een stopwens. Elk veiligheidsmisverstand, uitsluiting of onuitvoerbare opdracht blokkeert vrijgave: eerst herstellen en gericht herbeproeven. Planten niet proeven of als behandeling gebruiken. Illustraties zijn geen determinatiekaarten. De volwassene blijft verantwoordelijk voor plek en begeleiding.

Observatie en vrijgavebesluit

BIJLAGE B - NOG IN TE VULLEN
Gebruik alleen sessiecodes en leeftijdsbanden. Geen namen, foto's, contact- of medische gegevens van kinderen. Dit blad is niet ingevuld; er heeft nog geen gebruiksproef plaatsgevonden.

Sessiecode, datum, leeftijdsband, gezin/groep en proefversie

_____

Route/weer, begeleidingskeuze en A4-printinstelling

_____

Onderdeel	Minuten / hulp / onduidelijkheid
Kaart vinden, p. 7	
Missie 1, p. 8	
Missie 2, p. 10	
Missie 3, p. 14	
Missie 4, p. 16	
Afronding / totale duur	

Veiligheid, inclusie, begrip en printcomfort

Wat ging goed? Welk misverstand, ongemak of printprobleem trad op?

_____

_____

Herstel, hertest en deskundige beoordeling

Punt / verantwoordelijke / wijziging / hertestresultaat:

_____

Natuur-/onderwijsbegeleider: bevindingen en datum:

_____

Producteigenaar - pas na afgeronde controles

Besluit: uitstellen / aanpassen en herbeproeven / exacte editie vrijgeven.
Versie + bestandshash: _____
Verantwoordelijke en datum: _____
Een ingevuld proefblad is geen campagnepublicatiegoedkeuring. Colofon pas eerlijk bijwerken na afronding; geen bewezen leerwinst claimen.